

Dolaşım Şoku ve Sağaltımı

Prof.Dr.Ender YARSAN

A.Ü.Veteriner Fakültesi

Farmakoloji Toksikoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

- Dolaşım şoku;
 - Doku ve organlara yeteri ölçüde kan gönderilememesi
 - Buralardan geçen kan miktarının azalmasıyla
- Şokun sebepleri ve tipleri
 - Kan basıncında azalma
 - » Hipovolemik şok
 - Arteriyel ve venüllerin direncinde değişme
 - » Vaskulojenik şok, septik şok
 - Kalbin kanı pompalama gücünde azalma
 - » Kardiyojenik şok
 - İlaç kullanımı sırasında karşılaşılan
 - » Anafilaktik şok
- Şokun sağaltımı
 - Hayati öneme sahip organ ve dokulara yönelik kan akımının yeterli seviyeye çıkarılması

Sağaltımda izlenecek yöntem ve uygulanacak ilaçlar

- Sıvı-elektrolit sağaltımı,
- Kan ve kan ürünlerinin verilmesi,
- Bazı organ veya bölge damarlarının genişletilmesi,
- Sempatomimetik ilaç sağaltımı,
- GK hormon kullanılması,
- Antibiyotiklerin kullanılması,
- Diğer maddeler:
 - Oksijen,
 - Antihistaminikler,

Prof.Dr.Ender YARSAN

- Kalp kasının kasılma gücünü artıran ilaçlar,
- Mannitol, heparin, aminofilin, aprotinin, nalokson, PG sentezini engelleyen maddeler, tirotropin salıverici hormon, allopurinol
- Vücut ısısının düşürülmesi

Sıvı-elektrolit çözeltiler

- Yeteri miktarda ve erken verilmesi kaydıyla hayat kurtarıcı
- Başlıca amacı yeteri ölçüde arteriyel kan basıncı sağlayacak şekilde plazma hacminin artırılması, idrar şekillenmesinin kolaylaştırılması; doku ve organlardan geçen kan miktarının artırılması
- En fazla kullanılanlar
 - İzotonik tuzlu su, Ringer ve laktatlı Ringer çözeltileri
- Sıvı-elektrolit çözeltiler fazla miktarlarda verildiklerinde, akciğer ödemi, kalp yetmezliği

Plazma hacmini genişleten maddeler

- Dekstran, plazma, serum gibi maddeler özellikle kan ve plazma kaybı sonucu gelişen şokun sağaltımında

Kan ve plazma

- Özellikle iç ve dış kanamalar ile kanın parçalanmasıyla ilgili şok olaylarının sağaltımında

Sempatomimetikler

- Anafilaktik şok başta olmak üzere, tüm şok tiplerinde
- Hayati öneme sahip doku veya organlardaki (kalp, beyin, böbrek gibi) arterleri genişleterek kan akımını artırır
 - *Dopamin, dobutamin, adrenalin, NA, metaraminol, izoproterenol*
- Anafilaktik şokta adrenalin çok etkilidir
- Dİ veya DA yolla 1–3 µg/kg dozda verildiğinde, damarlarda daralma ve solunum yollarında genişleme

Alfa-adrenerjik reseptör blokörleri

- Şiddetli damar daralmasıyla giden şok hallerinde
 - *Fenoksibenzamin, asepromazin*

Glukokortikoidler

- Tüm şok tiplerinde kullanılırlar
- Bugün için şokun sağaltımında kullanılan en iyi damar genişletici ilaçlar
- Dozları son derece yüksektir
- Deksametazon 4–8 mg/kg, prednizolon 35–40 mg/kg, metilprednizolon 25–30 mg/kg ve kortizol 50 mg/kg

Antibiyotikler

- Geniş etki spektrumlu ve bakterileri öldürerek etkiyenler
 - *2nci ve 3ncü nesil sefalosporinler, asilü Reidopenisilinler ve karboksipenisilinler, amikasin, gentamisin*

Diğer maddeler

- Antihistaminikler
 - Adrenalinden yeterince cevap alınamadığı veya belirtilerin çok şiddetli olduğu durumlarda
- Kalp kasının kasılma gücünü artıranlar
 - Kalp glikozidleri, glukagon, kalsiyum glukonat
- Aminofilin
- Heparin
- Aprotinin

Nalokson

- Dolaşan kan hacminin azalması ve damar direncinin değişmesine ilişkin şok hallerinde

PG sentezini engelleyen maddeler

- *Siklooksijenaz ve lipoksijenaz türevi PG'ler*

Allopurinol

Metabolizmayı artırıcı maddeler

- Glikoz ve yüksek-enerjili fosfat

Tirotropin salıverici hormon (TSH)

Vücut ısısının düşürülmesi

- Özellikle kanamalı ve septik şokta